

บทความออนไลน์

100 หนังสือดี 14 ตุลาคมที่ควรอ่าน

14 ตุลาคม 2516 เป็นเหตุการณ์สำคัญของประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยไทย เกิดขึ้นจากการรวมพลังของนักเรียน นิสิตนักศึกษา และประชาชนที่ร่วมกันเดินขบวนเรียกร้องรัฐธรรมนูญและการปกครองระบอบประชาธิปไตย ต่อสู้กับเผด็จการทหารคอมมิวนิสต์ที่ครองอำนาจทางการเมืองมายาวนานนับทศวรรษ จนได้รับชัยชนะ แม้จะแลกด้วยการสูญเสียชีวิตของวีรชนไป 77 คน มีผู้บาดเจ็บพิการทุพพลภาพรวมแล้วเกือบเก้าร้อยราย แต่คนรุ่นหลังกลับรับรู้และเข้าใจเรื่องราวเหตุการณ์นี้อย่างแพร่หลาย เพราะถูกกล่าวถึงในตำราเรียนหรือการศึกษาในระบบน้อยมาก และสิ่งพิมพ์เพื่อค้นคว้าศึกษาหาความรู้ก็มีอยู่จำกัด

ในการจัดงานฉลอง 40 ปี 14 ตุลา เมื่อปี 2556 จึงเกิดโครงการ 100 หนังสือดี 14 ตุลาคมที่ควรอ่าน โดยการรวบรวมและคัดเลือกรายชื่อหนังสือเกี่ยวกับเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ทั้งประเภทวิชาการหรือสารคดี และบันเทิงคดี ไม่ว่าจะเป็นนิยาย เรื่องสั้น บทกวี การ์ตูน ที่เขียนโดยบุคคลร่วมยุคสมัยและนักเขียนหรือนักวิชาการยุคหลัง เนื่องจากเห็นว่าหนังสือจะเป็นสื่อให้เยาวชนคนรุ่นหลังเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเหตุการณ์ 14 ตุลา สามารถสร้างแรงบันดาลใจหรือเป็นบทเรียนให้กับการขับเคลื่อนประชาธิปไตยในสังคมไทยได้

โครงการนี้มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักอ่านเกิดแรงจูงใจแสวงหาผลงานคุณภาพที่ยังสามารถเข้าถึงได้ เกิดความต้องการอ่านหนังสือดีมีคุณค่า ไม่ว่าจะด้วยการซื้อหาหรือหยิบยืมจากห้องสมุด และมุ่งหวังจะให้ เป็นแหล่งข้อมูลสนับสนุนแก่ครูหรือบรรณารักษ์ไว้ใช้สืบค้นอ้างอิงสำหรับการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมใน โรงเรียนหรือห้องสมุด ตลอดจนกระตุ้นให้มีการจัดพิมพ์หนังสือดีที่ขาดหายไปในตลาดชั้นใหม่

ในกระบวนการคัดเลือกรายชื่อหนังสือนั้น คณะผู้จัดทำโครงการยอมรับว่าการประเมินคุณค่าหนังสือยังขาดความลึกและไม่รอบด้านเพียงพอ เพราะหนังสือหลายเล่มกำเนิดและมีอิทธิพลภายใต้บริบทของยุคสมัย ทำให้การประเมินโดยใช้แว่นของปัจจุบันย้อนกลับไปมองอดีตเป็นอุปสรรคต่อการทำความเข้าใจ ทั้งนี้เพราะหนังสือบางเล่มก็ไม่ได้คงทนต่อกาลเวลา บางเล่มก็มีคุณค่าข้ามยุคสมัย การนิยามความหมายของคำว่า “หนังสือดี” จึงมีลักษณะเลื่อนไหลข้ามไปมาระหว่างหนังสือที่มีคุณค่าเหนือกาลเวลา สามารถวิเคราะห์ตีความได้อย่างหลากหลายเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนผ่าน กับหนังสือที่มีเนื้อหาจำเพาะยุคสมัยซึ่งสอดคล้องกับวิถีคิดและสภาพทางสังคมภายใต้เงื่อนไขเวลาหนึ่ง

หนังสือทั้ง 100 เล่มอาจแบ่งประเภทออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มล้ำสมัย คือหนังสือที่มีบทบาทในการก่อรูปทางอุดมการณ์ของยุคนั้น แต่นำมาใช้ในยุคสมัยนี้ไม่ได้แล้ว

กลุ่มร่วมสมัย คือหนังสือที่มีเนื้อหาหรือกรอบคิดซึ่งสามารถเชื่อมโยงหรือนำมาใช้วิเคราะห์เหตุการณ์ปัจจุบันได้ นำเสนอสภาพปัญหาหลักที่ยังไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงหรือไม่ได้รับการแก้ไข

กลุ่มล้ำสมัย คือหนังสือที่มีการนำเสนอประเด็นในเชิงอุดมคติ เช่น ความยุติธรรม ความเท่าเทียม ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความยั่งยืนข้ามกาลเวลา

กลุ่มรุกรสมัย คือหนังสือที่มีเนื้อหาเชิงวิพากษ์วิจารณ์อย่างถึงราก สะท้อนถึงวิญญานขบถและการต่อสู้ที่ยอมจำนนต่อสิ่งแวดล้อมเดิมที่ดำรงอยู่ เรียกได้ว่าเป็นจิตวิญญาณที่แท้ของ 14 ตุลา

อย่างไรก็ตาม การประเมินคุณค่าและคัดเลือกหนังสือเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อนไหว มีลักษณะอัตวิสัยสูง จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการค้นคว้าข้อมูล อ่าน คิด และเขียน รวมไปถึงการอภิปรายถกเถียงแลกเปลี่ยนอย่างกว้างขวาง จำเป็นจะต้องขยายการมีส่วนร่วมจากผู้สนใจและเกี่ยวข้องให้มากขึ้น ดังนั้น รายชื่อ 100 หนังสือจึงเป็นเพียงขั้นตอนเริ่มต้นที่จะนำไปสู่กระบวนการพูดคุยแลกเปลี่ยนต่อยอดความคิดหรือการอภิปรายวิเคราะห์วิจารณ์ต่อไป เพื่อสร้างวัฒนธรรมของการวิจารณ์ รู้จักรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง มองเห็นความขัดแย้งแตกต่างเป็นเรื่องปกติ สร้างสังคมแห่งปัญญาอันเกิดจากการใช้ความคิด ใช้เหตุและผล มากกว่าการใช้อารมณ์ความรู้สึก

มีข้อสังเกตว่าหนังสือ 100 รายชื่อนี้เป็นหนังสือที่มีวางจำหน่ายตามร้านหนังสือเพียงแค่ 14 เรื่องเท่านั้น (ข้อมูลจากการสำรวจ ณ เดือน พ.ย. 2556) ขณะที่อีก 86 เรื่องกลายเป็นหนังสือหายาก ไม่มีวางจำหน่าย ผู้ที่สนใจต้องติดต่อหาซื้อจากเว็บไซต์ร้านหนังสือมือสอง บ้างก็ต้องติดต่อโดยตรงกับสำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์หนังสือเรื่องนั้นๆ หรือยืมจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยบางแห่ง และมีหนังสืออย่างน้อย 3 เรื่องที่ไม่สามารถหาจากแหล่งสาธารณะใดๆ ได้แล้ว (ทำให้ไม่สามารถจัดทำบรรณนิทัศน์ของทั้ง 3 เล่มนี้ได้) ประเด็นการเข้าถึงหนังสือดีจึงยังเป็นเรื่องสำคัญลำดับต้นๆ ของวงการหนังสือและการอ่านของประเทศไทย และนี่อาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนรุ่นหลังเข้าใจประวัติศาสตร์ 14 ตุลา 2516 สับสนปนเปกับเหตุการณ์ 6 ตุลา 2519 จนเรียกสองเหตุการณ์นี้ผสมกันว่าเหตุการณ์ 16 ตุลา เพราะหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเหตุการณ์ดังกล่าวมีให้เลือกหาได้น้อยและเข้าถึงยาก

การจัดพิมพ์หนังสือที่ไม่มีวางจำหน่ายแล้วขึ้นมาใหม่นั้น ย่อมเป็นผลดีต่อนักอ่านที่กระหายใฝ่รู้ในเรื่องราวทางสังคมและประวัติศาสตร์การเมืองที่สำคัญที่สุดครั้งหนึ่งของไทย แต่ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า การจัดพิมพ์หนังสือดีสำหรับตลาดหนังสือเมืองไทยไม่ได้หมายความว่าผู้จัดพิมพ์สามารถจำหน่ายหนังสือนั้นได้จนคุ้มค่าต่อการลงทุนบรรดาหนังสือดีที่มีการจัดพิมพ์ออกมาในท้องตลาด บางครั้งก็เป็นผลผลิตมาจากความรักในตัวอักษรของผู้ผลิตหรือสำนักพิมพ์ แม้ว่าหนังสือดีจำนวนไม่น้อยอาจขายไม่ได้หรือใช้เวลานานกว่าจะจำหน่ายหมดก็ตาม

ดังนั้น การจัดพิมพ์หนังสือ “ดี” ตามรายชื่อ 100 หนังสือดี 14 ตุลาที่ควรอ่าน จึงอาจไม่ใช่ภาระบทบาทของสำนักพิมพ์ที่มีใจรักหนังสือเท่านั้น แต่การผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนที่มีทุนเพียงพอเข้ามาสนับสนุนการจัดพิมพ์อาจเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง

รายชื่อ 100 หนังสือดี 14 ตุลาคมที่ควรอ่าน

1. 14 ตุลา วันประชาธิปไตย: บันทึกตำนาน 14 ตุลาคม 2516 ฉบับเยาวชน*	51. บันทึกประวัติศาสตร์ 14 ตุลา 2516
2. 14 ตุลาฉบับสามัญชน	52. ไปไม่ที่หายไป*
3 ทศวรรษ 14 ตุลา กับปัญหาประชาธิปไตยไทย	53. ประวัติศาสตร์ที่เพิ่งสร้าง: รวมบทความเกี่ยวกับกรณี 14 ตุลา และ 6 ตุลา
4. กลุ่มทุนนิยมผูกขาดในประเทศไทย	54. ประวัติศาสตร์สตรีไทย
5. กวีการเมือง	55. ปรัชญาชาวบ้าน
6. ก่อนไปสู่ภูเขา	56. ปีสัจ
7. ก่อนจะถึง 14 ตุลา: บันทึกความทรงจำเกี่ยวกับพัฒนาการและบทบาทของขบวนการนักศึกษา ยุคถนอม ประภาส	57. ปุมประวัติศาสตร์มหิดลเพื่อประชาธิปไตย ภาค 1 ก่อเกิดขบวนการ
8. การศึกษาเพื่อมวลชน	58. ปุมประวัติศาสตร์มหิดลเพื่อประชาธิปไตย ภาค 2 ประสานประชาชน อุทิศตนเพื่ออุดมการณ์
9. ภูเป็นนิสิตนักศึกษา	59. ปุมประวัติศาสตร์มหิดลเพื่อประชาธิปไตย ภาค 3 พื้นความหวัง สร้างกำลังใจ มุ่งรับใช้สังคม
10. แก้วหยดเดียว	60. พ่อข้าฯ เพิ่งจะยิ้ม
11. ขบวนการกรรมกรในประเทศไทย	61. พิราบแดง
12. ขบวนการนักศึกษาไทย: จาก 2475 - 14 ตุลาคม 2516	62. พิราบขาว บทเพลงเพื่อชีวิตเพื่อประชาชน
13. ขบวนการประชาชนตุลาคม 2516	63. เพียงความเคลื่อนไหว*
14. ข้อเขียนของโกมล คีมทอง	64. ฟ้าทอง
15. ขอแรงหน่อยเถอะ	65. ฟ้ายับ *

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

16. ข้ามให้พันประชาธิปไตยแบบหลัง 14 ตุลา	66. ภาพศิลปะคัทเอาร์ทการเมืองเดือนตุลา
17. ขุนทอง เจ้าจะกลับเมื่อฟ้าสว่าง*	67. มหาวิทยาลัยชีวิต
18. เขาชื่อกานต์	68. รวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย: รวม 3 เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์การเมืองไทย
19. คนกับควาย	69. ร้อยกรองจากซัปดาห์
20. คนบนต้นไม้	70. เราจะต่อต้านเผด็จการได้อย่างไร
21. คลื่นแห่งทศวรรษ	71. เราชนะแล้ว, แม่จ๋า
22. ความเงิบ	72. เรื่องสั้นคัดสรรชุด 1
23. ความเป็นอนิจจังของสังคม*	73. เล่าความจริง: ขบวนการนักศึกษาธรรมาคำแห่งยุคต้น 2514-2519
24. ความใฝ่ฝันแสนงาม	74. แลไปข้างหน้า
25. ความขัดแย้งทางการเมืองไทย ข้ามให้พันพลวัตภายใน	75. วรรณกรรมในชีวิต ชีวิตในวรรณกรรม
26. ความรักของวัลยา	76. แล้งเชื้อ: รวมเรื่องสั้นร่วมสมัยของไทย
27. คำขานรับ: รวมเรื่องสั้นร่วมสมัยของไทย	77. และแล้วความเคลื่อนไหวก็ปรากฏ...การเมืองวัฒนธรรมของนักศึกษาปัญญาชนก่อน 14 ตุลา*
28. คำประกาศของคนรุ่นใหม่	78. โลกของหนูแหวน*
29. คำประกาศของความรู้สึกใหม่	79. วรรณกรรมการเมืองไทย 14 ตุลา 2516 - 6 ตุลา 2519 รากเหง้า การก่อเกิด การเติบโตและพัฒนาการ
30. แคปิตลิสต์	80. วันมหาปิติ*
31. จงเป็นอาทิตย์เมื่ออุทัย	81. วีรชนหาญกล้า รำลึกถึงวีรชน 14 ตุลาคม**
32. จงพิทักษ์เจตนารมย์ประชาธิปไตยสมบูรณ์ของวีร	82. ศิลปเพื่อชีวิต ศิลปเพื่อประชาชน

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

ชน 14 ตุลาคม	
33. จาก 14 ถึง 6 ตุลา	83. ศิลปะวรรณคดีกับชีวิต
34. จารึกบนหนังสือ: รวมบทร้อยกรองฟ่องยุคสมัย	84. เศรษฐศาสตร์เพื่อมวลชน
35. ฉันจึงมาหาความหมาย	85. สงครามชีวิต
36. โฉมหน้าศักดินาไทย*	86. สมุดภาพเดือนตุลา
37. ชีวิตคนเยาวชน**	87. สมุดภาพแห่งความทรงจำ จารึกประวัติศาสตร์ 14 ตุลา ในวาระครบรอบ 36 ปี 14 ตุลา
38. ชีวิตกับความใฝ่ฝัน	88. สร้างสานตำนานศิลป์ 20 ปีแนวร่วมศิลปินแห่งประเทศไทย 2517 - 2537
39. ด้วยรักแห่งอุดมการณ์	89. ส่งไทย
40. ตำนานลึงค์มณี**	90. สันติประชาธรรม
41. ตำบลขอมะกอก	91. สายธารวรรณกรรมเพื่อชีวิตของไทย
42. ต้นเกิดเสรีชนและงานคัดสรร	92. หนุ่มสาวคือชีวิต
43. ไทยกึ่งเมืองขึ้น	93. หนุ่มนายคัมภีร์*
44. ถนนไปสู่ก้อนเมฆ*	94. หมอเมืองพร้าว
45. นาฏกรรมบนลานกว้าง*	95. หมายเหตุเดือนตุลา เล่ม 1
46. น้ำท่วมฟ้า ปลาгинดาว	96. หมายเหตุเดือนตุลา เล่ม 2
47. ในกระจก: วรรณกรรมและการเมืองสยามยุคอเมริกัน*	97. หมายเหตุเดือนตุลา เล่ม 3
48. บทกวีคัดสรร ชุด 1	98. อาชญากรรมรัฐในวิกฤตการเปลี่ยนแปลง
49. บทละครคัดสรร	99. อาทิตย์ถึงจันทร์
50. บันทึก 1 ใน 13 กบฏรัฐธรรมนูญ: เรื่องบอกเล่า	100. เอียงข้างประชาชน

ก่อนถึงวัน 14 ตุลาคม 16	
-------------------------	--

เผยแพร่ครั้งแรก ตุลาคม 2560 จัดทำเป็น online content ทาง TK Podcast ตุลาคม 2561

